

Sygn. akt VI U 1651/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2022 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: A. W.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 22 grudnia 2020 r. (...)

w sprawie: A. W.

przeciwko: Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o ponowne ustalenie wysokości emerytury

1) oddala odwołanie;

2) zasądza od ubezpieczonego A. W. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1651/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 grudnia 2020 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno -Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. - na podstawie art. 33 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r., poz. 723 z późn. zm.) - w związku z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości emerytury złożonym w dniu 22 grudnia 2020 r. przez A. W., postanowił odmówić wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu tej decyzji organ emerytalno-rentowy wskazał, że zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt 1 powyższej ustawy prawo do świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej, albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w tej sprawie zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności, które mają wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość. Przepisy ustawy zaopatrzeniowej, w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji,

Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270), która w art. 15c, art. 22a i art. 24a przewidywała ponowne ustalenie wysokości emerytury policyjnej, policyjnej renty inwalidzkiej i policyjnej renty rodzinnej nie uległy zmianie, co oznacza konieczność ich stosowania przez organ emerytalny. Zdaniem Dyrektora Biura Emerytalno-Rentowego MSWiA sytuacji nie zmieniła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r. w sprawie III UZP 1/20. Nie wpływa ona w żaden sposób na moc obowiązującą art. 15c, art. 22a i art. 24a, które jako przepisy prawa powszechnie obowiązujące, nadal funkcjonują w obrocie prawnym i muszą być uwzględniane przez organ emerytalny przy wydawaniu decyzji o ponownym ustaleniu wysokości świadczeń. Wyżej wymieniona uchwała zapadła w związku z pytaniem prawnym, jakie na gruncie art. 390 K.p.c., Sąd Apelacyjny w Białymstoku skierował do Sądu Najwyższego. Postanowieniem z dnia 19 lutego 2020 r. pytanie prawne zostało przekazane do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego i nie ma mocy zasady prawnej.

Na podstawie sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej informacji Nr (...)z dnia 6 marca 2017 r., określającej okres pełnienia przez A. W. służby na rzecz totalitarnego państwa od 1 października 1967 r. do 31 lipca 1990 r., decyzją z dnia 3 lipca 2017 r. ponownie ustalono wysokość jego emerytury od 1 października 2017 r., zgodnie z przepisami ustawy zmieniającej. Od powyższej decyzji A. W. nie wniósł odwołania do sądu, a zatem decyzja stała się prawomocna. W wyniku zmiany przepisów emerytalnych dla rozstrzygnięcia czy odwołujący pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej – zdaniem organu rentowego – decydująca jest treść informacji wydanej przez Instytut Pamięci Narodowej w trybie art. 13a powyższej ustawy. Organ emerytalny samodzielnie nie dokonuje kwalifikacji służby na rzecz totalitarnego państwa, bowiem jedynym dysponentem akt osobowych i informacji o przebiegu służby jest Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W związku z tym, że wniosek A. W. o ponowne przeliczenie emerytury nie zawierał nowych dowodów lub nowych okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość jego świadczenia, nie występowała żadna z podstaw, o których mówi art. 33 ustawy zaopatrzeniowej.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł powód A. W., domagając się uznania decyzji Dyrektora ZE-R MSWiA w W. z dnia 22 grudnia 2020 r. za bezpodstawną i nakazanie ponownego ustalenia świadczenia emerytalnego zgodnie z obowiązującymi przepisami. Powód podnosił, że do służby w organach MO został przyjęty dnia 1 października 1967 r. i pełnił ją do 31 lipca 1990 r.. Po zakończeniu służby przyznano mu prawo do emerytury milicyjnej obliczonej według wskaźnika obowiązującego na dzień zwolnienia.

Dnia 3 lipca 2017 r. wydana została decyzja Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA o ponownym ustaleniu wysokości emerytury. W decyzji tej uznano wskaźnik obliczenia jego świadczenia wynoszący 0% podstawy wymiaru za każdy przepracowany rok i ustalono wysokość świadczenia na kwotę 1000 zł brutto (do wypłaty 854 zł).

W ocenie odwołującego się decyzja ta wydana została na podstawie ustawy, która jest niezgodna z Konstytucją RP oraz Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Powód podnosił, że obniżenie przysługującego mu świadczenia emerytalnego ma charakter arbitralny i stanowi formę represji, a nawet formę zbiorowej odpowiedzialności dla niego i wszystkich osób, które pełniły służbę w formacjach wymienionych w art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym – na rzecz niezdefiniowanego w ustawie „państwa totalitarnego”.

Według odwołującego takie postępowanie organów władzy publicznej, stosującej wobec niego środki represyjne, narusza jego prawo do obrony i domniemania niewinności. Dlatego powód odwołuje się do sądu, jako strażnika konstytucyjnych praw i wolności jednostki, który po przeprowadzeniu kontroli zgodności przepisów cytowanej ustawy z Konstytucją RP i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ustali czy została naruszona konstytucyjna zasada ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do Państwa Prawa i stanowionego przez niego prawa oraz niedziałania prawa wstecz. Kierując się tą naczelną zasadą Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r. w sprawie III KZP 1/20 uznał, że kryterium obniżenia emerytur byłym funkcjonariuszom PRL pracującym na rzecz „totalitarnego państwa” powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Powód podnosił w związku z tym, że jego służba, którą pełnił w okresie od 1 października 1967 r. do 31 lipca 1990 r. w organach bezpieczeństwa, była zgodna z prawem, poszanowaniem Konstytucji i Praw Człowieka. Dowodem na to może być decyzja Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w B., która wydała opinię, że jako były funkcjonariusz odwołujący posiada kwalifikacje moralne do pełnienia służby – pracy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

W związku z powyższym powód uważa, że nastąpiło przekroczenie ustrojowego zakresu uprawnień przez władzę ustawodawczą, która zamiast władzy sądowniczej wymierzyła mu i innym funkcjonariuszom rodzaj kary poprzez nieuzasadnione obniżenie świadczeń emerytalnych.

Wskazanie przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r. zasad, które powinny być podstawą do podejmowania decyzji o ponownym obliczeniu świadczenia emerytalnego, stanowi wystarczającą podstawę do uznania, że zachodzą nowe okoliczności, które mają wpływ na wysokość świadczenia powoda.

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w W. wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego stanowiska procesowego pozwany podnosił, że jako organ administracji publicznej związany jest treścią przepisów i nie może w granicach swoich kompetencji dokonywać ustaleń sprzecznych z jednoznacznym brzmieniem przepisu prawa. Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych granice wyrokowania przez sąd są określone nie tylko przez treść odwołania, ale i treść zaskarżonej decyzji. To decyzja z dnia 22 grudnia 2020 r. nr (...) o odmowie ponownego ustalenia wysokości emerytury wydana przez pozwanego jest substratem zaskarżenia w niniejszym postępowaniu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przyjmuje się, że zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie determinowany jest zakresem odwołania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2017 r., I UZ 36/17).

Tym samym treść odwołania nie może wykraczać poza materię określoną w decyzji z dnia 22 grudnia 2020 r. o odmowie ponownego ustalenia wysokości policyjnej emerytury. Odwołujący zarzuca zaś pozwanemu błędne zakwalifikowanie okresu jego służby jako okresu służby na rzecz państwa totalitarnego oraz niezgodność art. 15c ustawy zaopatrzeniowej z przepisami Konstytucji RP i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Powyższe było przedmiotem innej decyzji, bo decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości policyjnej emerytury, którą to pozwany wydał na podstawie wydanej przez Instytut Pamięi Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu informacji o przebiegu z dnia 6 marca 2017 r., nr (...). Decyzja pozwanego z dnia 3 lipca 2017 r., nr (...) o ponownym ustaleniu wysokości emerytury jest zaś decyzją prawomocną w rozumieniu art. 16 § 3 k.p.a., a więc decyzją ostateczną, której nie można zaskarżyć do Sądu. Okolicznością bezsporną w realiach niniejszej sprawy jest bowiem fakt, iż odwołujący nie złożył od przedmiotowej decyzji odwołania.

W rezultacie, aby zakwestionować decyzję z dnia 22 grudnia 2020 r. o odmowie ponownego ustalenia wysokości policyjnej emerytury, odwołujący musiałby wykazać, że spełnione zostały przesłanki zawarte w art. 33 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej. Zgodnie z powołanym przepisem decyzja organu emerytalnego ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega uchyleniu lub zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli:

1. zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia;
2. decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
3. dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
4. decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie;

5. decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;

6. przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu emerytalnego.

W odwołaniu odwołujący nie wskazuje, że został spełniony którykolwiek z ww. warunków sprecyzowany w ust. 1 ww. przepisu. Odwołujący podkreślił, że wydanie decyzji w opartej w jego ocenie na niekonstytucyjnym przepisie uzasadnia ponowne ustalenie wysokości świadczenia. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku weryfikacji ostatecznych decyzji „nowe okoliczności faktyczne”, o których mowa w powołanym przepisie dotyczą tylko tych nowo odkrytych dowodów, czy też okoliczności, które po raz pierwszy zostały zgłoszone w postępowaniu, a więc takich, o których organ nie wiedział bez względu na przyczyny braku takiej wiedzy. Nowej okoliczności nie stanowi odmienna niż w pierwotnym postępowaniu ocena znanych wówczas temu organowi okoliczności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 marca 2016 r., sygn. akt III AUa 332/16).

Powyższe niewątpliwie ma także zastosowanie do decyzji wydawanych przez pozwanego. Zgodnie bowiem z ugruntowaną linią orzecniczą „nowe okoliczności i nowe dowody” (w rozumieniu ustawy zaopatrzeniowej) to okoliczności i dowody, które istniały w dacie wydania decyzji przyznającej prawo do świadczeń z ubezpieczenia (zabezpieczenia) emerytalnego, lecz nie zostały uwzględnione przez organ rentowy. Chodzi zatem - analogicznie jak w przypadku ponownego ustalania prawa do świadczeń lub ich wysokości na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - o ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji przyznającej świadczenie, co zobowiązuje lub uprawnia organ rentowy do wszczęcia postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie tego przepisu, jeżeli okoliczności te mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Mogą to być takie okoliczności, które powinny być znane przy dolożeniu minimum staranności, jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2004 r., sygn. akt II UK 228/03).

Pozwany organ rentowy podkreślał przy tym, że termin "nowe okoliczności" oznacza powołanie się na fakty dotyczące ogółu wymagań formalnych i materialnoprawnych związanych z ustalaniem przez niego prawa do emerytur lub ich wysokości. Są to więc określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokości, a także uchybienia normom prawa procesowego lub materialnego przez organ emerytalny, wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją ubezpieczonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2015 r., sygn. akt II UK 309/14). Ponadto, w przywołanym wyroku z dnia 8 lipca 2015 roku Sąd Najwyższy wskazuje, że warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń na podstawie art. 33 tej ustawy zaopatrzeniowej jest ujawnienie nowych okoliczności i dowodów, które istniały w dacie decyzji przyznającej prawo do emerytury, a nie zostały uwzględnione przez organ rentowy. Istnienia takich okoliczności odwołujący w żaden sposób nie wykazał. Zawarta w odwołaniu argumentacja stanowi jedynie polemikę ze stanowiskiem pozwanego, które nie może ulec zmianie ze względu na wydanie prawomocnej decyzji z dnia 10 marca 2017 r., nr (...) o ponownym ustaleniu wysokości emerytury w granicach i na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

W dalszej kolejności pozwany organ rentowy wskazywał, że w postępowaniach z zakresu ubezpieczenia społecznego nawet ewentualne naruszenie przez organ emerytalny w toku postępowania administracyjnego przepisów k.p.a. (czego odwołujący nie wykazał) nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez Sąd. Sądy powszechne bowiem rozpoznają odwołania od konkretnych decyzji organów rentowych, przy czym w judykaturze utrwalony jest pogląd, w myśl którego zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 2000 r., II UKN 685/99 oraz postanowienia z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 i z 13 października 2009 r., II UK 234/08).

Organ emerytalny działa na podstawie i w granicach przepisów prawa, zaś z przepisu art. 13a ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej wynika, że informacja o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby

sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12. W myśl zaś § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2018 r. poz. 2373 z późn. zm.) środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy.

Z ostrożności procesowej pozwany wskazywał ponadto, iż do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny i stwierdzenia niezgodności z prawem przepisów wprowadzonych do ustawy zaopatrzeniowej, korzysta ona z domniemania konstytucyjności. W obecnym stanie prawnym stanowisko dopuszczające odmowę zastosowania przez sąd orzekający normy ustawowej ze względu na jej sprzeczność z normą konstytucyjną i orzeczenie bezpośrednio na podstawie regulacji konstytucyjnej lub prawa unijnego należy uznać za bezpodstawne.

Takie stanowisko nie znajduje uzasadnienia w wyrażonej w ustawie zasadniczej zasadzie bezpośredniego stosowania jej przepisów (art. 8 ust. 2 Konstytucji RP), ani w dyspozycji przewidującej podległość sędziego w sprawowaniu urzędu tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Ogólne wskazania ustawy zasadniczej nie pozwalają bowiem na wydawanie na ich podstawie indywidualnych rozstrzygnięć, przy tym sędzia podlegając Konstytucji RP, nie jest zwolniony z podległości ustawie. W konsekwencji zasadnym wydaje się – w ocenie pozwanego organu rentowego - iż właściwą drogą do rozstrzygnięcia wątpliwości, co do zgodności z ogólną normą konstytucyjną szczegółowej regulacji ustawowej mającej zastosowanie w sprawie jest przedstawienie pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 marca 2000 r. (sygn. akt. P 12/98, OTK ZU Nr 2/2000, poz. 67) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że bezpośrednio stosowanie ustawy zasadniczej przybiera różne formy, których odrębności nie wolno zacierać oraz że dopóki sąd orzekający nie zdecyduje się na skorzystanie z drogi pytania prawnego do TK w celu wyeliminowania normy ustawowej, którą uważa za niekonstytucyjną, nie może jej po prostu pomijać w procesie orzekania. Zasada bezpośredniości stosowania ustawy zasadniczej nie jest tożsama z uprawnieniem do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa przez sądy i inne organy powołane do stosowania prawa. Tryb tej kontroli został jednoznacznie uregulowany w art. 188 Konstytucji RP, który zastrzega do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego orzekanie w wymienionych w nim sprawach bez względu na to, czy rozstrzygnięcie ma mieć charakter powszechnie obowiązujący, czy też ograniczać się tylko do indywidualnej sprawy. Domniemanie konstytucyjności danej ustawy może zostać obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a związanie sędziego ustawą obowiązuje do czasu, gdy ustawie tej przysługuje moc obowiązująca.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

Kontroli sądowej w niniejszym postępowaniu podlegała decyzja Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w W. z dnia 22 grudnia 2020 r., którą odmówiono wnioskodawcy A. W. ponownego ustalenia wysokości emerytury. Powołaną przez organ rentowy podstawą prawną tej decyzji były przepisy art. 33 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r., poz. 723 z późn. zm.).

Wcześniejszą decyzją z dnia 3 lipca 2017 r. Nr ewid: (...)

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w W. - na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 z późn. zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr 274320/2017 z dnia 6 marca 2019 r. –

ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury A. W. na kwotę 1000 zł brutto. Ubezpieczony A. W. nie odwołał się od tej decyzji w związku z czym stała się ona prawomocna. Powyższa niesporna między stronami okoliczność ma istotne znaczenie dla zakresu przedmiotowego niniejszego postępowania, gdyż kontrola sądowa zaskarżonej w nim decyzji z dnia 22 grudnia 2020 r. może się odbyć poprzez analizę przesłanek umożliwiających ponowne ustalenie wysokości świadczenia wskazanych w art. 33 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, zgodnie z którym decyzja organu emerytalnego ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega uchyleniu lub zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli:

- 1) zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na prawo do zaopatrzenia emerytalnego zaopatrzeniowej lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu emerytalnego.

W realiach niniejszej sprawy oczywistym jest, iż wskazane w art. 33 ust. 1 punktach od 2 do 5 przesłanki uchylecia bądź zmiany (na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu) decyzji ustalającej prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia nie mogą zostać zastosowane wobec niespełnienia okoliczności przewidzianych w tych normach. Zatem kontrola zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji z dnia 22 grudnia 2020 r. może odbyć się w niniejszym postępowaniu wyłącznie poprzez unormowania wskazane w art. 33 ust. 1 punktach 1 i 6, przy czym a limine zaznaczyć w tym miejscu należy, iż ubezpieczony A. W. w swoim odwołaniu powoływał się na nową okoliczność (przesłanka z art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), którą w jego ocenie była uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (powód w uzasadnieniu odwołania błędnie wskazał sygnaturę sprawy, w której uchwała ta została wydana - III KZP 1/20), zgodnie z którą kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

"Nowe okoliczności i nowe dowody", o których mowa w artykule 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) to okoliczności i dowody, które istniały w dacie wydania decyzji przyznającej prawo do świadczeń z ubezpieczenia (zabezpieczenia) emerytalnego, lecz nie zostały uwzględnione przez organ rentowy (tak przykładowo wyrok SA w Warszawie z dnia 5 listopada 2015 r., III AUa 1889/14) W ocenie Sądu rozstrzygającego niniejszą sprawę uchwała SN z dnia 16 września 2020 r. nie jest ani nowym dowodem ani nową okolicznością faktyczną w sprawie, która nadto nie występowała w dniu wydawania decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. obniżającej ubezpieczonemu emeryturę policyjną, zatem brak było podstaw do uwzględnienia wniosku ubezpieczonego z dnia 22 grudnia 2020 r. poprzez ponowne ustalenie wysokości tego świadczenia w „pełnej wysokości” (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 3 lutego 2022 r., VIII U 2744/21).

Podkreślić w tym miejscu należy, że ubezpieczony A. W. został pouczone o możliwości wniesienia odwołania od decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. i mógł ją zaskarżyć, co doprowadziłoby do zweryfikowania jego służby w oparciu o wszystkie kryteria, w tym wskazane we wspomnianej uchwale. Jednak z tej możliwości nie skorzystał, co doprowadziło

do uprawomocnienia się tej decyzji. Zatem w aktualnym stanie prawnym wywiera ona skutki określone w jej treści. Decyzja ta opierała się na informacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 6 marca 2017 r. Nr (...), która kwalifikowała służbę ubezpieczonego w okresie od 1 października 1967 r. do 31 lipca 1990 r. jako służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej oraz na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt. 1 tej ustawy. Skoro przepisy te przewidywały określony tryb postępowania organu rentowego, zakładający m.in. związaną powyższą informacją, to trudno traktować postępowanie organu rentowego związane z procedurą wydania decyzji z 3 lipca 2017 r. w kategoriach błędu organu. Postępowanie to było bowiem zgodne z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy...

Nawet gdyby hipotetycznie założyć, iż oparcie decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. wyłącznie na informacji IPN mogło być kwalifikowane w kategoriach błędu organu rentowego w rozumieniu art. 33 ust. 1 pkt 6 ustawy zaopatrzeniowej, Sąd Okręgowy wskazuje, iż zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy potwierdzał, iż służba A. W. w okresie od 1 października 1967 r. do 31 lipca 1990 r. była służbą na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej zarówno w znaczeniu formalnym, jak i materialnym (rzeczywistym). Na podstawie dowodu z akt osobowych ubezpieczonego nadesłanych do akt sprawy na nośniku elektronicznym (płyta CD – k.69 a.s.) przez Instytut Pamięci Narodowej Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony po ukończeniu studiów wyższych na Wydziale Humanistycznym (...) w T. (na kierunku: historia), przyjęty został z dniem 1 października 1967 r. do Służby Bezpieczeństwa i mianowany funkcjonariuszem służby przygotowawczej na stanowisku inspektora Wydziału III Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w B. w stopniu kaprała MO (wniosek personalny- k. 105 i 106 a.o.) W uzasadnieniu wniosku z dnia 12 marca 1969 r. o nadanie stopnia MO (podporucznika) wskazano, iż posiada on dotychczas szereg pozytywnych osiągnięć w pracy zawodowej, szczególnie w zakresie pozyskań osobowych źródeł informacji i zrealizował 4 werbunki (k. 112 – 113 a.o.). W opinii służbowej o A. W. z dnia 13 października 1969 r. Naczelnika (...) (...) w B. (k. 114) stwierdzono m.in. iż od września 1968 r. podjął samodzielną pracę w zabezpieczeniu (...) (Wyższej Szkoły (...) w B.) i środowiska kulturalnego w B., a z powierzonych obowiązków wywiązuje się dobrze – pozyskał już dotychczas trzy jednostki t.w. wywodzące się z tego środowiska i założył 4 kwestionariusze ewidencyjne. 4 czerwca 1968 Komisja Kwalifikacyjna przy (...) w B. skierowała A. W. na naukę w Szkole (...) L. (k. 115 a.o.), którą ukończył w grudniu 1960 r. W charakterystyce służbowej z dnia 20 grudnia 1969 r, Kierownik (...) Szkoły (...) stwierdził o nim, iż „rokuje perspektywy wzorowego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa”. Z dniem 1 sierpnia 1970 r. A. W. mianowany został na stanowisko starszego inspektora Wydziału (...) (...) w B., a w uzasadnieniu wniosku personalnego podano, że jest on „odpowiedzialny za operacyjne zabezpieczenie Wyższej Szkoły (...) w B.. Aktualnie jest w trakcie przejmowania zagadnienia (...) w T.”. Ponadto wskazano, iż w okresie dotychczasowej służby w organach zrealizował z pozytywnym rezultatem 10 pozyskań tajnych współpracowników i 2 lokali kontaktowych. Zakładał też kilka spraw operacyjnych różnych kategorii. „Prowadzi prawidłowo 10 spraw operacyjnych oraz ma na kontakcie 14 tajnych współpracowników” (k. 120 i 121 a.o.). W kolejnej opinii służbowej z 22 września 1970 r. (k. 122 a.o.) stwierdzono, iż powierzono mu samodzielne stanowisko pracy w zakresie operacyjnego zabezpieczenia środowiska Wyższej Szkoły (...) w T.. Komplementowano go jako funkcjonariusza bardzo pracowitego, zdyscyplinowanego i sumiennego oraz podkreślono, że dotychczas pozyskał 10 tajnych współpracowników wywodzących się spośród studentów WSI, założył też celowo kilka spraw operacyjnych, których prowadzenie ocenia się jako prawidłowe. „Aktualnie na kontakcie 14 t.w., z którymi dobrze układa współpracę, egzekwując od nich w sposób umiejętny interesujące nas informacje, które m.in. były podstawą zakładania spraw, pozyskiwania nowych t.w. i opracowywania informacji do instancji partyjnej oraz jednostek nadrzędnych”. W dniu 22 września 1970 r. został sporządzony wniosek personalny o mianowanie A. W. na stanowisko funkcjonariusza stałego, co nastąpiło z dniem 1 października 1970 r. (k. 124 i 125 a.o.) W dniu 30 marca 1971 r. sporządzony został wniosek o nadanie mu stopnia porucznika MO, a w uzasadnieniu tego wniosku (k. 126-127 a.o.) wskazano, co następuje: „P. W. zabezpiecza operacyjnie Wyższą Szkołę (...) w T.. W okresie swej pracy na tym odcinku osiągnął szereg pozytywnych rezultatów operacyjnych. Pozyskał 14 jednostek t.w. i kilkanaście innej kategorii źródeł informacji. Pracę z agenturą organizuje właściwie. Uzyskane informacje tą drogą są cenne i z reguły wyprzedzające. Również osiąga dobre rezultaty w prowadzonych operacyjnych rozpracowaniach”. W opinii służbowej z dnia 9 października 1974 r (k. 141 a.o.) podano, że „Mając na uwadze jego wszechstronne i dobre wyniki skierowano go na odcinek pracy w walce z dywersją ideologiczną. Na zajmowanym stanowisku pozyskał kilka

cennych źródeł informacji oraz przeprowadzał dobre kombinacje operacyjne. Aktualnie posiada na swym kontakcie 9 jednostek operacyjnych, z którymi dobrze układa współpracę”. A. W. z dniem 1 września 1974 r. mianowany został na stanowisko Kierownika Grupy (...) (...) w B. (w wyniku reorganizacji w czerwcu 1975 r. mianowany został na stanowisko Sekcji(...), a w dniu 16 sierpnia 1975 r. sporządzony został wniosek o nadanie mu stopnia kapitana MO (k. 143, 144, 145 i 148 a.o.). W trakcie służby A. W. był wielokrotnie nagradzany dodatkami specjalnymi oraz podwyższano mu dodatki operacyjne. Wniosek z dnia 5 listopada 1975 o przyznanie dodatku specjalnego uzasadniano aktywnym prowadzeniem własnej pracy operacyjnej, założeniem w bieżącym roku szeregu spraw i pozyskaniem do nich kilku cennych osobowych źródeł informacji oraz angażowaniem się często w realizację trudniejszych spraw operacyjnych (k. 149 a.o.). Podobne uzasadnienia znalazły się w kolejnych wnioskach personalnych czy opiniach służbowych (k. 153, 158,161, 163 – 164 a.o.) Z dniem 1 października 1978 r. powód mianowany został na stanowisko starszego inspektora Wydziału (...), a w dniu 30 kwietnia 1980 r. sporządzony został wniosek o nadanie mu stopnia majora MO (k. 165 - 166 oraz 167 i 168 a.o.). Z kolei z dniem 1 czerwca 1981 r. mianowano go na stanowisko Zastępcy Naczelnika (...) (...) w B. (k. 170-171 a.o.). Z opinii służbowych z dnia 21 grudnia 1983 r. i 30 stycznia 1985 r. wynikało m.in., iż do obowiązków służbowych powoda należał wówczas nadzór nad pracą dwóch sekcji pracujących nad zabezpieczenie kompleksu rolno-spożywczego, a także nadzór nad pracą Służby (...) z terenu województwa (...). W marcu 1985 r. powoda mianowano na stanowisko Naczelnika (...) w B., gdzie zajmował się on m.in. koordynacją pracy operacyjnej i osobistą współpracą z osobowymi źródłami informacji (wniosek personalny – k. 184 i 185). W dniu 10 czerwca 1985 A. W. nadany został stopień podpułkownika MO (k. 185-186 a.o.). W związku z rozwiązaniem Wydziału (...) sporządzony został w dniu 29 września 1989 r. wniosek o mianowanie go na stanowisko kierownika Inspektoratu (...) w B. (k. 186.) Powód złożył też wniosek o przyjęcie do służby w (...), jednak ostatecznie z dniem 31 lipca 1990 r. został zwolniony ze służby. Decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 października 1990 r. ustalono dla niego emeryturę milicyjną od dnia 1 sierpnia 1990 r. (decyzja emerytalna k. 204 a.o.) W opinii Wojewódzkiej Komisji (...)w B. – odebranej przez A. W. w dniu 30 lipca 1990 r., stwierdzono że odpowiada on wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza lub pracownika (...)określonym w ustawie i posiada kwalifikacje moralne do pełnienia służby- podjęcia pracy w (...) (k. 201 – 202 a.o.).

Powyższe dowody z dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego w sposób jednoznaczny potwierdza, iż służba A. W. była służbą na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13 b ustawy zaopatrzeniowej. Z dowodów tych wynikało, iż ubezpieczony organizował siatki tajnych współpracowników, których zadaniem była inwigilacja środowisk akademickich na uczelniach wyższych ówczesnego województwa (...), jak również zajmował się inwigilacją środowisk kulturalnych. Tego rodzaju działania muszą być kwalifikowane jako skierowane przeciwko podstawowym prawom i wolnościom obywatelskim. Zgodnie z art. 231 § 1 K.p.c. sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne). Z opinii służbowych o powodzie oraz z wniosków personalnych daje się wyprowadzić wnioski, zgodnie z którymi ubezpieczony przez cały okres swojej służby (wskazany w informacji IPN) był aktywnym funkcjonariuszem Służby Bezpieczeństwa i podejmował działania wprost zmierzające do naruszania praw i wolności obywatelskich, zwalczając środowiska demokratyczne funkcjonujące na uczelniach wyższych i wśród ludzi kultury (tzw. „walka z dywersją ideologiczną”). Świadczą o tym okoliczności opisane w powyższych dokumentach, a także liczne wnioski o przyznanie dodatków operacyjnych czy specjalnych oraz awanse w stopniach MO (od kaprała do podpułkownika) i stanowiskach służbowych, uzasadniane aktywną postawą ubezpieczonego w organizowaniu agentury i wzorowym wykonywaniem obowiązków służbowych. Prezentowanej przez Sąd oceny charakteru służby powoda nie mógł zmienić dowód z opinii Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w B. wydanej w 1990 r., na którą powoływał się on w odwołaniu. Był to bowiem pojedynczy dokument, który nie mógł podważyć mocy dowodowej i wiarygodności pozostałych – jednoznacznych i spójnych – dowodów. Dostrzec przy tym należy, iż mimo tej pozytywnej dla powoda opinii, ostatecznie nie podjął on służby w Policji bądź organach bezpieczeństwa państwa, utworzonych po demokratycznych przemianach ustrojowych. Wyeksponowania w tym miejscu wymaga również i to, iż okres służby powoda w Służbie Bezpieczeństwa nie był krótkotrwały i obejmował praktycznie cały czas jego aktywności zawodowej, od momentu zakończenia studiów wyższych. Jeszcze przed złożeniem wniosku o przyjęcie do Służby Bezpieczeństwa,

powód w okresie studiów na (...) w T. „przyniósł wiele korzyści operacyjnych” dla tej Służby (wniosek personalny o przyjęcie do MO z dnia 29 września 1967 r. – k. 105 a.o.).

Odnosząc się do podnoszonych przez ubezpieczonego w uzasadnieniu odwołania kwestii niezgodności przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy... z Konstytucją stwierdzić należy, iż w aktualnym stanie prawnym nie została stwierdzona niezgodność przepisów, art.15c, art.13b lub art. 24a ustawy zaopatrzeniowej z Konstytucją. W przypadku zaś uznania przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności przepisów stanowiących podstawę wydania zaskarżonej decyzji z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, przepisy proceduralne przewidują odpowiednie mechanizmy w tym zakresie (skarga o wznowienie postępowania). Dodatkowo wskazać w tym miejscu można, iż w wyroku kontrolującym kwestię zgodności z Konstytucją przepisu art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy... Trybunał Konstytucyjny uznał, iż przepis ten (dotyczący zmniejszenia renty inwalidzkiej funkcjonariusza z powodu jego służby na rzecz totalitarnego państwa) nie jest niezgodny z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji (wyrok z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie P 10/20).

Przypomnieć w tym miejscu również można, że Europejski Trybunał Praw Człowieka dopuścił możliwość ograniczenia praw emerytalnych byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, wskazując iż na podstawie art.1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności uprawnienia ustawodawcze Państwa obejmują zmniejszenie lub zmianę wypłacanych z systemu zabezpieczenia społecznego świadczeń. A fortiori Państwa mogą znieść, realizując uzasadniony prawnie cel, istniejącą nierówność pomiędzy uprzywilejowanym świadczeniem emerytalnym przyznanym konkretnej grupie i postrzeganymi jako niesprawiedliwe i nadmierne w porównaniu do świadczeń wypłacanych z powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego zwykłym świadczeniobiorcom. Trybunał rozpatrując sprawę ze skargi byłych funkcjonariuszy podkreślił, iż nie mogą oni w uzasadniony prawnie sposób oczekiwać, iż przywileje przyznane im przez ustrój komunistyczny będą w każdych warunkach nieodwołalne (tak decyzja ETPC w sprawie C. i inni przeciwko Polsce z dnia 14 maja 2013 r. – sygn. (...) wydana na kanwie przepisów pierwszej ustawy „dezubekizacyjnej”).

Mając na względzie dokonane powyżej ustalenia i argumenty natury prawnej Sąd Okręgowy - na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 K.p.c. w związku z art. 33 ust 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r., poz. 723 z późn. zm.) – oddalił odwołanie.

O kosztach postępowania Sąd postanowił na podstawie art. 98 § 1 K.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, który to przepis stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W myśl art. 98 § 3 K.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Zgodnie zaś z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265) stawki minimalne wynoszą 180 złotych w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym. Skoro odwołanie A. W. zostało oddalone, jako strona przegrywająca spór, jest on zobowiązany do zwrotu poniesionych przez pozwanego organ rentowy kosztów zastępstwa procesowego w sprawie zgodnie ze stawką minimalną w kwocie 180 złotych.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy - na podstawie cytowanych przepisów - postanowił jak w punkcie 2 sentencji.

Na oryginale właściwy podpis.